

Šį pokalbį paskatino užpraėjusią savaitę paskelbti duomenys apie būsimas europines išmokas žemdirbiams; vien užmetus į juos akį darosi akivaizdu, kad tiesioginių išmokų sistema Europos Sąjungoje palanki tam tikroms valstybėms, o Lietuvos ir kitų Baltijos šalių ūkininkai yra diskriminuojami. Pavyzdžiui, numatyta maksimali išmoka už naudmenų hektarą Lietuvoje yra 500 litų, kai tuo tarpu Malta gauna vos ne 3000, Olandija - 1500 litų ir taip toliau. Ar esant tokioms sąlygoms iš viso įmanoma išlikti konkurencingais? O galbūt būtų tokia Briuselio taikoma nelygybė yra pagrindinė priežastis, kodėl Lietuvoje kainos jau seniai europietiškos, o atlyginimai vis dar lietuviški?

Saulius Venckaus nuotr.

Kodėl Lietuvoje kainos europietiškos, o atlyginimai - lietuviški?

*Į šiuos ir kitus klausimus pabandysime atsakyti šioje ŽALGI-
RIO NACIONALINIO PASIPRIE-
ŠINIMO JUDEJIMO apsk-ritojo
stalo diskusijoje, kurioje dalyva-
uja pirmoji Lietuvos premjerė profes-
orė Kazimiera PRUNSKIENĖ,
europarlamentaras Zigmantas
BALČYTIS ir Lietuvos verslo
darbavinių konfederacijos generalinis
direktorius Danas ARLAUSKAS.
Diskusiją veda žalgirietis Gediminas
JAKAVONIS.*

G.JAKAVONIS: Ar gali mūsų žemdirbiai konkuruoti Europoje, gaudami daug mažesnes išmokas?

K.PRUNSKIENĖ: Jeigu kalbėtume apie tiesiogines išmokas, šiaandien jos sudaro menką pajamų dalį, nes Kaimo plėtros fondo lėšos yra skirtos modernizavimui, konkurencingumui didinti, projektams, ir jos skiriamos ne visiems tolygiai. Todėl lyginant Lietuvos ir kitų šalių žemdirbių konkurencingumą, pirmiausia lyginamos tiesioginės išmokos. Aišku, minėtieji 500 litų už 1 ha naudmenų nėra maksimali suma. Tai yra bazinė išmoka. Tačiau už atskiras kultūras, jeigu tai yra ne nušienauta pieva, o pasėliai, išmokos yra gerokai aukštesnės. O ypač jeigu tai yra ekologinė žemdirbystė. Bet šiaandien mes turime siekti, kad planuojant 2014-2020 metų paramą naujos šalys, pirmiausia kalbant apie Lietuvą, neprarastų to išsibėgėjimo, kurį pradėjo įgyti, ir kad tuo laikotarpiu būtų daugiau lygybės tarp Europos šalių, kad išmokos naujos ir senose šalyse būtų su-lygintos. Nes dabar išeina, kad senųjų šalių žemdirbiai turi dvigubą naudą. Pirmą, jų derlingumas vidutiniškai didesnis. Jie uždirba jau neuostolin-game žemės ūkyje daugiau, nes iš hektaro gauna daugiau produkcijos. Antra, gaudami didesnę derlių, jie dar ir gauna didesnes išmokas. Dviguba nauda. Mes patiriame diskriminaciją, nes nelygiai ūkyje gauname, be to, mes šiaandien nesame pajėgūs, išskyrus vieną kitą didelį ūkininką, palaikyti tokį žemdirbystės lygį, kad gautume panašų derlingumą. Tai dviguba diskriminacija. Esant mažiašiam derlin-gumui, parama mažesnė, nors Euro-pa, kaip mūsų motina, jeigu ji tokia būtų, turėtų pasirūpinti, kad štai šie vaikai mažiau uždirba, nes jie gyvena

kitokį gyvenimą daugybę metų, neturėjo resursų, tai jiems reikia padėti, skaičiuoti daugiau.

G.JAKAVONIS: Mums stojant į ES mūsų derybininkai akcentavo, kad jie labai daug išsi-kovojo, buvo pateikiami skaičiai, kad mes smarkiai lenkiame Lenkijos žemdirbius, kiek mes gau-sime už hektarą ir t.t. Nežinau, ar tai buvo propaganda, bet šian-dien lenkai su tomis sąlygomis nesutinka. Ar europarlamenta-ri gali ten ką nors padaryti, kad Lietuva kažką pasiektų?

Z.BALČYTIS: Manau, kartais ir vienas karys lauke gali daug nu-veikti. Tačiau tai kompleksinė pro-grama. Šiaandien ekonominiai skirtu-mai yra akivaizdūs, iš tikrųjų savo žmonėms negalime mokėti tokių at-lyginimų, kiek mokama Vokietijoje ir kitose valstybėse. Tai lemia ir tam tikra mokesčių sistema, ir daugelis faktorijų, į kuriuos reikia atsižvelgti. Dėl tam tikrų išmokų skirtumų, su-tinku, kad 2004 metais tam tikrose žemės ūkio srityse tos išmokos buvo labai skirtingos nei kitose ES valsty-bėse. Ir dabar projektuojama, kad viena išmoka Lietuvoje bus 160 litų, o pavyzdžiui, belgai už tą patį hek-tarą gali tikėtis gauti 460 litų. Yra skirtumas. Ir mūsų pats didžiausias turime siekti, kad planuojant 2014-2020 metų paramą naujos šalys, pir-miausia kalbant apie Lietuvą, neprarastų to išsibėgėjimo, kurį pradėjo įgy-ti, ir kad tuo laikotarpiu būtų daugiau lygybės tarp Europos šalių, kad išmo-kos naujos ir senose šalyse būtų su-lygintos. Nes dabar išeina, kad senųjų šalių žemdirbiai turi dvigubą naudą. Pirmą, jų derlingumas vidutiniškai didesnis. Jie uždirba jau neuostolin-game žemės ūkyje daugiau, nes iš hektaro gauna daugiau produkcijos. Antra, gaudami didesnę derlių, jie dar ir gauna didesnes išmokas. Dviguba nauda. Mes patiriame diskriminaciją, nes nelygiai ūkyje gauname, be to, mes šiaandien nesame pajėgūs, išskyrus vieną kitą didelį ūkininką, palaikyti tokį žemdirbystės lygį, kad gautume panašų derlingumą. Tai dviguba diskriminacija. Esant mažiašiam derlin-gumui, parama mažesnė, nors Euro-pa, kaip mūsų motina, jeigu ji tokia būtų, turėtų pasirūpinti, kad štai šie vaikai mažiau uždirba, nes jie gyvena

G.JAKAVONIS: Jeigu išmo-kos pas mus mažesnės, tai mes

galime konkuruoti su Europa tik mažindami darbo jėgos kainą. Jei kalbėtume apie socialinę mi-graciją, mes savo žmones laiko-me žemiausiam socialiniame sluoksnyje, jie niekada negalės pakilti iš šios bėdos. Užburtais ratas. Norėdami konkuruoti, tiems vadinamiesiems juodadar-biams mokame menką atlygini-mą. Vadinasi, jie niekada neper-eis į vidutinę klasę, apie kurią politikoje labai daug šnekama.

D.ARLAUSKAS: Nemanau, kad tai bėda. Nenorėčiau sutikti, kad mūsų ūkininkai dvigubai diskrimi-nuojami. Iš tikrųjų, klausdami, kodėl mes tiek negauname, pamirštame, kad mūsų produktyvumas mažas, mūsų žmonės, kurie dirba žemės ūkyje, mažai uždirba, neformuoja vi-daus rinkos. Apskritai kai žemės ūkio politika fokusuojama į tai, kaip kuo daugiau gauti išmokų, einama klaidin-gu keliu. Pabandyčiau pasiremti keletu

K.PRUNSKIENĖ: Mažas pro-duktyvumas, kaip argumentas, kal-bant apie lygią paramą su aukšto produktyvumo žemdirbyste kitose šalyse, Lietuvos žemdirbiams yra nenaudingas. Šito paneigti niekaip neišsina. Jeigu pas mus mažesnis derlingumas, reikia mažesnę išmo-ką mokėti? Jau paaiškinau anksčiau, kad tai susiję su pačios strategijos ištakomis, bet jokiū būdu ne su da-bartine situacija. Mes Lietuvoje, pa-gal jus, turėtume ne siekti bent jau didesnių išmokų, o susitaikyti su mažomis? Bet, sakykite, kokiu būdu mūsų ūkininkai dvigubai diskrimi-nuojami. Iš tikrųjų, klausdami, kodėl mes tiek negauname, pamirštame, kad mūsų produktyvumas mažas, mūsų žmonės, kurie dirba žemės ūkyje, mažai uždirba, neformuoja vi-daus rinkos. Apskritai kai žemės ūkio politika fokusuojama į tai, kaip kuo daugiau gauti išmokų, einama klaidin-gu keliu. Pabandyčiau pasiremti keletu

D.ARLAUSKAS: Kokybine, bet ne kiekybine prasme, ne pro-duktyvumo prasme.

K.PRUNSKIENĖ: Produkty-vumas augo tik dėl darbo našumo, gerokai sumažėjus darbuotojų skai-čiui. Jeigu mes dabar galėtume tuos pinigus, kurie skirti žemės ūkiui, pa-imti neva žemės ūkiui, o po to galvo-ti, gal mokslą, gal studijas parenti... Deja, arba mes gausime žemės ūkiui, arba negausime. Atleiskite, bet čia jau lietuviškas pavvydas. Galite sak-yti, geriau negaukime nieko, bet tik neatiduokime žemės ūkiui.

D.ARLAUSKAS: Niekas nesako, kad geriau negauti, tik kokiomis sąlygomis gauti.

K.PRUNSKIENĖ: Tada jūs gin-čykėtės tik, nuvažiavę į Briuselį. Mes turime paminti kuo daugiau ir kuo efektyviau panaudoti. Tai akivaizdu.

G.JAKAVONIS: Kodėl mes Lietuvoje už tūkstantį litų gali-me nusipirkti mažiau, nei, pa-vyzdžiui, vokiečiai atitinkamai Vokietijoje už tą pačią sumą? Vis dėlto mūsų algos daug mažesnės nei Vokietijoje, o kainos pas mus europinės.

Z.BALČYTIS: Mes matėme, kaip kitos valstybės krizės akivaiz-doje rėmė savo verslą. Vokietija, Prancūzija neleido iškelti įmonių į Kiniją, rėmė savo darbuotojus dota-cijomis, neleido sumažinti atlygini-ų. Pati Angela Merkel per televi-ziją lėpė komerciniamis bankams remti smulkųjį ir vidutinį verslą. Daug buvo tokių dalykų, ko mes ne-darėme. Dėl kainų, kurias jūs pami-rtume remti žemės ūkį tiek, kiek mus reikia čia, viduje, suvaruoti. Mes giriamės, kad mes eksportuo-jame. Bet globalioje rinkoje su tokiu produktyvumu mes žlugsim. Su-tinku, kovoti reikia, bet gausime pi-nigus ir vėl nieko nedarysime. Ma-nau, turi būti suformuota tokia že-mės ūkio politika: nepadarysite re-

klinau didesnės paramos. Galėtų bū-ti, sakykime, nuo kokių penkių šim-tų hektarų parama už kiekvieną ki-tą hektarą mažesnė. Tada ir jūsų argumentai būtų įvertinti, ir suly-gintos sąlygos pagal mastą, produktyvumą ir pagal pasiekimą anksesnį lygį tarp Europos Sąjungos šalių.

Z.BALČYTIS: Norėčiau sure-aguoti į tai, kas buvo pasakyta dėl tam tikrų skirtumų. Manau, mes, nedidelė valstybė, turėtume steng-tis, kad visi sektoriai būtų kiek įma-noma labiau subalansuoti. Jeigu že-mės ūkyje dirbantys žmonės negau-pasieksime, kad tokia strategija įsi-tvirtintų Europos Sąjungos politiko-jai. Taip, tokia versija galima. Mes siekiame, kad būtų lygios išmokos, bet tada turėtų mažėti išmokos ki-tiems. Įsivaizduokime, kad Pranci-ūzijos, Graikijos, Ispanijos žemdir-biai, kurių yra gerokai daugiau nei Lietuvos ir Baltijos regiono šalių, netgi ir Lenkijos, susitaikys su tuo,

formos, vadinasi, ūkininkai pinigų negaus.

K.PRUNSKIENĖ: Visai nuto-lę nuo realybės. Pirmiausia, nepa-darysime nieko. Pažiūrėkite, kaip išaugo eksportas. Negaliu kalbėti apie pastaruosius metus, bet per tuos ketverius metus, kai vadovavau tam sektoriui, eksportas išaugo tris kartus.

D.ARLAUSKAS: Kokybine, bet ne kiekybine prasme, ne pro-duktyvumo prasme.

K.PRUNSKIENĖ: Produkty-vumas augo tik dėl darbo našumo, gerokai sumažėjus darbuotojų skai-čiui. Jeigu mes dabar galėtume tuos pinigus, kurie skirti žemės ūkiui, pa-imti neva žemės ūkiui, o po to galvo-ti, gal mokslą, gal studijas parenti... Deja, arba mes gausime žemės ūkiui, arba negausime. Atleiskite, bet čia jau lietuviškas pavvydas. Galite sak-yti, geriau negaukime nieko, bet tik neatiduokime žemės ūkiui.

D.ARLAUSKAS: Niekas nesako, kad geriau negauti, tik kokiomis sąlygomis gauti.

K.PRUNSKIENĖ: Tada jūs gin-čykėtės tik, nuvažiavę į Briuselį. Mes turime paminti kuo daugiau ir kuo efektyviau panaudoti. Tai akivaizdu.

G.JAKAVONIS: Kodėl mes Lietuvoje už tūkstantį litų gali-me nusipirkti mažiau, nei, pa-vyzdžiui, vokiečiai atitinkamai Vokietijoje už tą pačią sumą? Vis dėlto mūsų algos daug mažesnės nei Vokietijoje, o kainos pas mus europinės.

Z.BALČYTIS: Mes matėme, kaip kitos valstybės krizės akivaiz-doje rėmė savo verslą. Vokietija, Prancūzija neleido iškelti įmonių į Kiniją, rėmė savo darbuotojus dota-cijomis, neleido sumažinti atlygini-ų. Pati Angela Merkel per televi-ziją lėpė komerciniamis bankams remti smulkųjį ir vidutinį verslą. Daug buvo tokių dalykų, ko mes ne-darėme. Dėl kainų, kurias jūs pami-rtume remti žemės ūkį tiek, kiek mus reikia čia, viduje, suvaruoti. Mes giriamės, kad mes eksportuo-jame. Bet globalioje rinkoje su tokiu produktyvumu mes žlugsim. Su-tinku, kovoti reikia, bet gausime pi-nigus ir vėl nieko nedarysime. Ma-nau, turi būti suformuota tokia že-mės ūkio politika: nepadarysite re-

į valstybės biudžetą. Jie surenka 40 procentų, kai mes surenkame tik 22 procentus ir perskirstome per vals-tybinį biudžetą. Yra daug dalykų, kuriuos jie iš tikrųjų gana neblogai yra padarę praityje. Ne paslaptis, kad Vokietija, Prancūzija gyvena iš eks-porto ir kad šiaandienis Europos Sąjungos rinkos atvėrimas jiems la-bai naudingas. Natūralu, kad jie savo žmones palaiko. Todėl mes Lietuo-je turime stengtis, kad mūsų pragy-venimo lygis didėtų. Tam reikia per-žiūrėti mokesčių sistemą, kitų ES valstybių praktiką, Lietuvos strategi-jas, o ypač susijusias su užsienio investicijomis.

K.PRUNSKIENĖ: Pati ben-driausia priežastis yra tai, kad atsi-vėrus rinkoms laisvą judėjimą pir-miausiai realizuoja būtent prekybos sektorius. Prekės juda lengviau, greičiau išsilygina tų prekių sklaida nei, pvz., darbo jėgos migracija kai ku-riuose sektoriuose, deja, ir tame pa-čiame žemės ūkio ar smulkiajame sektoriuje. Ne visos profesijos gali lengvai prisitaikyti ir lengvai sudar-yti tokią situaciją rinkoje, kad darba-iviai būtų priversti taip pat mokėti europietišką algą. Pagaliau yra objek-tyvi priežastis, kodėl jie nepajėgūs mokėti, - ne dėl to, kad nenori, o dėl to, kad jie turi kitokias sąlygas. Kaip galima mokėti tiek pat per mėnesį, jeigu bendrojo vidaus produkto vienam žmogui sukuriami vidutiniškai dvigubai ar trigubai mažiau nei Vaka-rų šalyse. Vadinasi, yra objektyvi priežastis. Tai kokia išėitis? Išėitis-ugdyti verslą taip, kad verslui tektų mažiau išlaikyti valstybės pareigūnų, bedarbių, pensininkų. Tai galima pa-daryti per ES paramą, valstybės mo-kesčių politiką, investicijų skatinimą. Nesimato jokių aktyvių dabartines Vyriausybės veiksmų paskatinti verslo galimybes eksportuoti, dirbti kitose rinkose. Ir jeigu tai daro ne Vyriausybė, kielvėnas judesys sie-kiant padėti Lietuvos verslui, susti-printi savo pozicijas, eksportuoti sa-vo produktą, paslaugas, sulaukia dar-gi išpuolių, tai patyriaua asmeniškai per pastaruosius savaites. Tai ar mes valstybės oficialios politikos lygini su-prantame tų ekonominių procesų ry-šį? Tam reikalinga kompetencija. Tai čia yra krizė, nuo kurios prasideda visos kitos mūsų krizės.

D.ARLAUSKAS: Mes lyg ir teisingai kalbame. Bet neįvardijame

G.JAKAVONIS: Jeigu mes konstatuojame padėti, matome problemas, iš karto kyla klausimas - ką daryti? Net ir Europarlamente sunkiai įsivaizduoju vienodai kalbančius ir profesorių Vlandsbergį, ir VUspaskichą, ir R.Paksą. Ar apskritai ten yra galimybė vie-nai valstybei būti išgrstai?

Z.BALČYTIS: Turime viską vertinti objektyviai. Vokietija, Pran-cūzija turi daugiausiai parlamentarų, tad manoma, kad šių šalių indėlis į ES biudžetą didžiausias. Bet jis pro-porcingai nėra didžiausias ir dėl to klystama. Ne, Lietuva irgi moka tą patį procentą. O kai kurios valstybės netgi moka mažiau procentiškai, nes yra tam tikram laikotarpiui išsidede-jusios. Ką reiktų daryti? Per vieną dieną mes tų problemų neišsprėsi-me. Pakartosiu - kur kas didesnes koordinacijos reikėtų mums Lie-tuvios aukščiausiu lygiu. Nė vieno iš mūsų nėra žemės ūkio komitete Eu-ropos Parlamente. Ir nėra kam nuo

► **Europa, kaip mūsų motina, jeigu ji tokia būtų, turėtų pasirūpinti, kad štai šie vaikai mažiau uždirba, nes jie gyveno kitokį gyvenimą daugybę metų, neturėjo resursų, tai jiems reikia padėti daugiau**

Kazimiera PRUNSKIENĖ
Viešnia

to. Vėl prieiname prie žemės ūkio produktyvumo - tai kodėl jis zemas? Čia daug galime kalbėti apie mokes-čius, apie kitką, bet būtent pati struktūra neskatina konkurencijos. O kam jai skatinti? Jie vis tiek tą savo pelno normą pasiima, dar ir su visokiomis dotacijomis. Manysčiau, čia ir yra didžiausia problema, kuri iš tikrųjų neskatina produktyvumo, todėl tokios ir yra kainos.

Z.BALČYTIS: Sutinku, kad konkurencija labai svarbu. Tačiau ir valstybė turi pagrindinį vaidmenį vai-dinti, ir Europos Sąjunga pereina prie truputį kitokios politikos. Todėl, kad valstybė užtikrina ir mokslo, ir švie-timo, ir kitų sričių finansavimą, o ne privatus verslas. Tai ne jo galvos skausmas. Antra, jeigu tokių mono-polių nebūtų už mūsų sienos, aš šim-tų procentų sutikčiau. Bet tai nėra Lietuvos problema. Tai globali pro-blema. Reikia ją įvardyti ir spręsti.

G.JAKAVONIS: Jeigu mes konstatuojame padėti, matome problemas, iš karto kyla klausimas - ką daryti? Net ir Europarlamente sunkiai įsivaizduoju vienodai kalbančius ir profesorių Vlandsbergį, ir VUspaskichą, ir R.Paksą. Ar apskritai ten yra galimybė vie-nai valstybei būti išgrstai?

Z.BALČYTIS: Turime viską vertinti objektyviai. Vokietija, Pran-cūzija turi daugiausiai parlamentarų, tad manoma, kad šių šalių indėlis į ES biudžetą didžiausias. Bet jis pro-porcingai nėra didžiausias ir dėl to klystama. Ne, Lietuva irgi moka tą patį procentą. O kai kurios valstybės netgi moka mažiau procentiškai, nes yra tam tikram laikotarpiui išsidede-jusios. Ką reiktų daryti? Per vieną dieną mes tų problemų neišsprėsi-me. Pakartosiu - kur kas didesnes koordinacijos reikėtų mums Lie-tuvios aukščiausiu lygiu. Nė vieno iš mūsų nėra žemės ūkio komitete Eu-ropos Parlamente. Ir nėra kam nuo

D.ARLAUSKAS: Mes lyg ir teisingai kalbame. Bet neįvardijame

G.JAKAVONIS: Jeigu mes konstatuojame padėti, matome problemas, iš karto kyla klausimas - ką daryti? Net ir Europarlamente sunkiai įsivaizduoju vienodai kalbančius ir profesorių Vlandsbergį, ir VUspaskichą, ir R.Paksą. Ar apskritai ten yra galimybė vie-nai valstybei būti išgrstai?

Z.BALČYTIS: Turime viską vertinti objektyviai. Vokietija, Pran-cūzija turi daugiausiai parlamentarų, tad manoma, kad šių šalių indėlis į ES biudžetą didžiausias. Bet jis pro-porcingai nėra didžiausias ir dėl to klystama. Ne, Lietuva irgi moka tą patį procentą. O kai kurios valstybės netgi moka mažiau procentiškai, nes yra tam tikram laikotarpiui išsidede-jusios. Ką reiktų daryti? Per vieną dieną mes tų problemų neišsprėsi-me. Pakartosiu - kur kas didesnes koordinacijos reikėtų mums Lie-tuvios aukščiausiu lygiu. Nė vieno iš mūsų nėra žemės ūkio komitete Eu-ropos Parlamente. Ir nėra kam nuo

D.ARLAUSKAS: Kokią įtaką mes patys galime daryti šiems visiems procesams? Kiek mes Lietuvoje, neatsižvelgiant į tai, kad priklausome ES, galime pa-kovoti už save?

K.PRUNSKIENĖ: Pirmiausia reikia suprasti, kokias pozicijas gin-

ty, kaip jas argumentuoti, ir turėti tam ryžtingumo ir autoritetą. Mūsų gana aukšto lygio politikai, sakyki-me, neturi to svorio, nes iš pirmųjų sakinių kitų šalių kolegos, politikai girdi turėjimą žinių, išmanymą ar ne išmanymą, tad atitinkamai ir reago-ja. Tada labai sunku konsoliduoti, sa-vo iniciatyva surinkti šalis kainynes, taip pat visas naujasias šalis, prista-tyti savo poziciją, apginti. Daug da-lykų galima pakoreguoti 2007-2013 metams. Dabar mes ne tik naują lai-kotarpi strateguosime, bet ir Lietuva pati pirminkaus ir ruošis pirminin-kavimui, bus ta antroji šalis, sėdinti dar išvakarėse vieną pusmetį šalia pirminkaujančiojo, ir užduos toną. Tą toną turi suformuluoti ne savo didelio ar mažo ūkio interesų sė-diantys asmenys, o matantieji ne tik ūkinę, bet ir socialinę Lietuvos pro-blematiką. Šalies poziciją reikia su-prasti ne kiekvienam žiūrint iš savo varpinės, o žiūrint Lietuvos nacio-naliniu lygiu ir suprantant ryšius tar-p gamybos ir vartojimo, tarp žaliavų gamybos ir perdirbimo, tarp importo ir eksporto, vidaus vartojimo ir eks-porto, tarp ūkinės ir finansinės ekon-omikos ir taip toliau. Visa tai reikia suvokti strateginiu lygiu, turint ži-nių, išmanant, o ne improvizuojant. Ir tai yra didžiausia Lietuvos valdžios bėda, kurią reikia gydyti. Bet valdžia neateina su šautuvu. Ją išrenka.

G.JAKAVONIS: Lietuva ne-turi ilgalaikės valstybės strategi-jos, ar nemanote, kad nuo to pra-sideda visos bėdos? Mes kalbame apie žemės ūkį kaip apie medžio šaką, kai viso kamieno, deja, ne-matome. Ar yra Lietuvoje žmo-nių, kurie galėtų sukurti ilgalaikę strategiją?

D.ARLAUSKAS: Nemanau, kad mes pajėgūs, nors ir labai no-rėtume, kurti tą strategiją iki 2030 metų. Pasaulis globalus. Mes neži-nome, kaip kas plėtosis, kokios ša-kos ir kur eis. Žmonių yra, bet ar tos strategijos bus gyvybingos? Aš nemėgstu filosofuoti, stoviu ant že-mės. Manau, reikia daryti tai, ką mes sugebame. Sutinku su pro-fesore, reikia tuo žemės ūkiu rūpintis, bet neliskime, kur niekada nepajė-gume konkuruoti. Brazilai dešimt kartų pigiau gamina cukrų nei mes. Manau, Lietuvos žemės ūkiu ateitis - ne masinė, o būtent ekologinė ga-nyba. Mes turime labai gerą klima-tą, darbščius žmones. Orientuoki-mės ne kuo daugiau eksportuoti - tai mums nesukuria pridėtinės ver-tės. Sutelkime savo energiją į ek-ologinius dalykus, nes žmogui svei-kiata yra brangiausias turtas ir kuo toliau, tuo brangiau kainuos.

K.PRUNSKIENĖ: O ką eks-portuosime tada?

D.ARLAUSKAS: Aš išsakuu savo nuomonę. Manau, atvykta-masis turizmas ir sveikatos stipri-nimas yra labai perspektyvi sritis. Tada žemės ūkiu turi remtis bū-ent ekologija, turi būti formuoja-mi parkai, SPA centrai, mūsų su-sisiekimas su užsieniu. Bet ne nanotechnologijos, lazeriai. Tai, ką jie sukūrė, yra labai mažai. Pažais-ti tiems mokslininkams. Mano pa-grindinė mintis tokia - valstybės resursus reikia skirti perspekty-vioms sritims, o verslas pats išsi-plėtos. Ir būtent skatinti konku-

rencingumą. Receptas labai pa-prastas.

G.JAKAVONIS: Ar turi Lie-tuva tokių žmonių, kurie galėtų kurti savo strategiją, numatant gaires tai pačiai valstybei?

Z.BALČYTIS: Natūralu, kad yra tokių žmonių. Bet kiekvienas turi sa-vo užduotį, kiekvienas žmogus turi išgyventi ir pragyventi. Kokie jam yra formuojami uždaviniai, tą jis ir daro. Sutinku, kad mes šiaandien labai sti-riai blaškomės dėl įvairių vienos valstybės ar net atskirų kontinentų strategijų. Matome, kaip iš esmės pa-sikeitė daug dalykų. Net Fukušimos atominės elektrinės tragedija iš es-mės pakeitė atominę strategiją. Vadi-dideli ar mažo ūkio interesų sė-diantys asmenys, o matantieji ne tik ūkinę, bet ir socialinę Lietuvos pro-blematiką. Šalies poziciją reikia su-prasti ne kiekvienam žiūrint iš savo varpinės, o žiūrint Lietuvos nacio-naliniu lygiu ir suprantant ryšius tar-p gamybos ir vartojimo, tarp žaliavų gamybos ir perdirbimo, tarp importo ir eksporto, vidaus vartojimo ir eks-porto, tarp ūkinės ir finansinės ekon-omikos ir taip toliau. Visa tai reikia suvokti strateginiu lygiu, turint ži-nių, išmanant, o ne improvizuojant. Ir tai yra didžiausia Lietuvos valdžios bėda, kurią reikia gydyti. Bet valdžia neateina su šautuvu. Ją išrenka.

D.ARLAUSKAS: Nemanau, kad mes pajėgūs, nors ir labai no-rėtume, kurti tą strategiją iki 2030 metų. Pasaulis globalus. Mes neži-nome, kaip kas plėtosis, kokios ša-kos ir kur eis. Žmonių yra, bet ar tos strategijos bus gyvybingos? Aš nemėgstu filosofuoti, stoviu ant že-mės. Manau, reikia daryti tai, ką mes sugebame. Sutinku su pro-fesore, reikia tuo žemės ūkiu rūpintis, bet neliskime, kur niekada nepajė-gume konkuruoti. Brazilai dešimt kartų pigiau gamina cukrų nei mes. Manau, Lietuvos žemės ūkiu ateitis - ne masinė, o būtent ekologinė ga-nyba. Mes turime labai gerą klima-tą, darbščius žmones. Orientuoki-mės ne kuo daugiau eksportuoti - tai mums nesukuria pridėtinės ver-tės. Sutelkime savo energiją į ek-ologinius dalykus, nes žmogui svei-kiata yra brangiausias turtas ir kuo toliau, tuo brangiau kainuos.

K.PRUNSKIENĖ: O ką eks-portuosime tada?

D.ARLAUSKAS: Aš išsakuu savo nuomonę. Manau, atvykta-masis turizmas ir sveikatos stipri-nimas yra labai perspektyvi sritis. Tada žemės ūkiu turi remtis bū-ent ekologija, turi būti formuoja-mi parkai, SPA centrai, mūsų su-sisiekimas su užsieniu. Bet ne nanotechnologijos, lazeriai. Tai, ką jie sukūrė, yra labai mažai. Pažais-ti tiems mokslininkams. Mano pa-grindinė mintis tokia - valstybės resursus reikia skirti perspekty-vioms sritims, o verslas pats išsi-plėtos. Ir būtent skatinti konku-

rengingumą. Receptas labai pa-prastas.

G.JAKAVONIS: Ar turi Lie-tuva tokių žmonių, kurie galėtų kurti savo strategiją, numatant gaires tai pačiai valstybei?

Z.BALČYTIS: Natūralu, kad yra tokių žmonių. Bet kiekvienas turi sa-vo užduotį, kiekvienas žmogus turi išgyventi ir pragyventi. Kokie jam yra formuojami uždaviniai, tą jis ir daro. Sutinku, kad mes šiaandien labai sti-riai blaškomės dėl įvairių vienos valstybės ar net atskirų kontinentų strategijų. Matome, kaip iš esmės pa-sikeitė daug dalykų. Net Fukušimos atominės elektrinės tragedija iš es-mės pakeitė atominę strategiją. Vadi-dideli ar mažo ūkio interesų sė-diantys asmenys, o matantieji ne tik ūkinę, bet ir socialinę Lietuvos pro-blematiką. Šalies poziciją reikia su-prasti ne kiekvienam žiūrint iš savo varpinės, o žiūrint Lietuvos nacio-naliniu lygiu ir suprantant ryšius tar-p gamybos ir vartojimo, tarp žaliavų gamybos ir perdirbimo, tarp importo ir eksporto, vidaus vartojimo ir eks-porto, tarp ūkinės ir finansinės ekon-omikos ir taip toliau. Visa tai reikia suvokti strateginiu lygiu, turint ži-nių, išmanant, o ne improvizuojant. Ir tai yra didžiausia Lietuvos valdžios bėda, kurią reikia gydyti. Bet valdžia neateina su šautuvu. Ją išrenka.

G.JAKAVONIS: Lietuva ne-turi ilgalaikės valstybės strategi-jos, ar nemanote, kad nuo to pra-sideda visos bėdos? Mes kalbame apie žemės ūkį kaip apie medžio šaką, kai viso kamieno, deja, ne-matome. Ar yra Lietuvoje žmo-nių, kurie galėtų sukurti ilgalaikę strategiją?

D.ARLAUSKAS: Nemanau, kad mes pajėgūs, nors ir labai no-rėtume, kurti tą strategiją iki 2030 metų. Pasaulis globalus. Mes neži-nome, kaip kas plėtosis, kokios ša-kos ir kur eis. Žmonių yra, bet ar tos strategijos bus gyvybingos? Aš nemėgstu filosofuoti, stoviu ant že-mės. Manau, reikia daryti tai, ką mes sugebame. Sutinku su pro-fesore, reikia tuo žemės ūkiu rūpintis, bet neliskime, kur niekada nepajė-gume konkuruoti. Brazilai dešimt kartų pigiau gamina cukrų nei mes. Manau, Lietuvos žemės ūkiu ateitis - ne masinė, o būtent ekologinė ga-nyba. Mes turime labai gerą klima-tą, darbščius žmones. Orientuoki-mės ne kuo daugiau eksportuoti - tai mums nesukuria pridėtinės ver-tės. Sutelkime savo energiją į ek-ologinius dalykus, nes žmogui svei-kiata yra brangiausias turtas ir kuo toliau, tuo brangiau kainuos.

K.PRUNSKIENĖ: O ką eks-portuosime tada?

D.ARLAUSKAS: Aš išsakuu savo nuomonę. Manau, atvykta-masis turizmas ir sveikatos stipri-nimas yra labai perspektyvi sritis. Tada žemės ūkiu turi remtis bū-ent ekologija, turi būti formuoja-mi parkai, SPA centrai, mūsų su-sisiekimas su užsieniu. Bet ne nanotechnologijos, lazeriai. Tai, ką jie sukūrė, yra labai mažai. Pažais-ti tiems mokslininkams. Mano pa-grindinė mintis tokia - valstybės resursus reikia skirti perspekty-vioms sritims, o verslas pats išsi-plėtos. Ir būtent skatinti konku-

rengingumą. Receptas labai pa-prastas.

G.JAKAVONIS: Ar turi Lie-tuva tokių žmonių, kurie galėtų kurti savo strategiją, numatant gaires tai pačiai valstybei?

Z.BALČYTIS: Natūralu, kad yra tokių žmonių. Bet kiekvienas turi sa-vo užduotį, kiekvienas žmogus turi išgyventi ir pragyventi. Kokie jam yra formuojami uždaviniai, tą jis ir daro. Sutinku, kad mes šiaandien labai sti-riai blaškomės dėl įvairių vienos valstybės ar net atskirų kontinentų strategijų. Matome, kaip iš esmės pa-sikeitė daug dalykų. Net Fukušimos atominės elektrinės tragedija iš es-mės pakeitė atominę strategiją. Vadi-dideli ar mažo ūkio interesų sė-diantys asmenys, o matantieji ne tik ūkinę, bet ir socialinę Lietuvos pro-blematiką. Šalies poziciją reikia su-prasti ne kiekvienam žiūrint iš savo varpinės, o žiūrint Lietuvos nacio-naliniu lygiu ir suprantant ryšius tar-p gamybos ir vartojimo, tarp žaliavų gamybos ir perdirbimo, tarp importo ir eksporto, vidaus vartojimo ir eks-porto, tarp ūkinės ir finansinės ekon-omikos ir taip toliau. Visa tai reikia suvokti strateginiu lygiu, turint ži-nių, išmanant, o ne improvizuojant. Ir tai yra didžiausia Lietuvos valdžios bėda, kurią reikia gydyti. Bet valdžia neateina su šautuvu. Ją išrenka.

Didžioji Jono Biržiškio kelionė

Jo gyvenimo epopėja gali nustebinti savo nenusėjamais vingiais Lietuvoje ar kitose šalyje gyvenantį žmogų, o jaunajai kartai atrodyti kaip fantastinio kino scenarijus istorija, nieko bendro neturinti su gyvenimo realybe. Deja, tokią arba kitokią, bet taip pat realią ir tikrą istoriją gali papasakoti kiekvienas žmogus, kuris visą savo likusį gyvenimą praleis su neištrinamu ženklu širdyje. Ženklu, kuriame ryškiai išpaustas žodis TREMTINYS. Ir niekas negalės paaiškinti kodėl, už ką...

Aloyzas STASYTIS

Šešiolikmetį Šilalės gimnazijos mokinį Joną Biržiškį, įrėmęs ginklą į nugarą, žmogus su šautuvu išsivedė tiesiai iš pamokos... Jonas suprato, kad į mokyklą jau niekada negrįš... Atsisuko, kad atsisveikintų... Pajuto, kaip staiga suspaudė širdį, - visų klasių langai buvo tiesiog apgulti mokinių, nuo žemiausios iki aukščiausios klasės...

Greitai tokiu pat paprastu ir daug kartų išbandytu būdu iš mokyklos buvo surinkti ir kiti Biržiškiai - paskutinėje klasėje mokėsis Stasys, žemesnėse klasėse esančios seserys Jadvytė ir Danutė. Jauniasią sesutę Žitą, kuri dar nelankė mokyklos, kartu su mama Jadvyga areštavo namuose. Žitutei tebuvo šešeri su puse... Tėvą - diplomuotą agronomą Stanislavą Biržiškį, dirbusį mokytoju Rietavo žemės ūkio mokykloje, ginkluoti ir uolūs valdžios patarnautojai (stribai) atvezė patys, "kad mokytojas nepavargtų, ieškodamas transporto..."

Kelionė

Didžioji kelionė į šalto Sibiro tolybes Biržiškių šeimai prasidėjo 1949 metais per patį pavasario žydėjimą. Kai prasidėjo trėmimai, visi žinojo, kad "pas baltąsias meškas" veža gyvulinuose vagonuose. Biržiškiam dar labiau nepasisekė - juos sulaupinai į vagoną, kuriuo kažin kiek metu buvo vežiojamos anglis. Vežėčioms šokinėjant per bėgių sandūras, iš visų užkaborių ir plyšių ki-

■ **Aš daugiau kaip 7 metus gatvėse negirdėjau lietuvių kalbos, nebemačiau Lietuvos. Vaikščioju kaip sapne. Vilniuje dar tik dvi dienos, o tiek sau brangaus pamaučia**

lo tumalai juodų dulkių. Greitai visi buvo panašūs į saulėtiosios Afrikos gyventojus... Taip keliavo mėnesį. Tada jau daug trumpesnė kelionė iki Taišeto. Paskutinis etapas - dar apie 1000 km didžiąja Lenos upę pasrovui ir Vitimo upe (Lenos intakas) prieš srovę, baržomis buvo plukdomi į šiaurę iki didelės Bodaibo gyvenvietės.

► Biržikių šeima tremtyje Bodaibe

žmones ir draugus. Reikėjo pradėti gyventi iš naujo, prisitaikyti prie visiškai kitokio ritmo, kitokių sąlygų, kitokių papročių. Tų laikų Lietuvoje jauni žmonės, gyvenantys toli nuo didžiųjų miestų, dažniausiai nė žodžio nemokėjo rusiškai. Reikėjo kuo greičiau įveikti kalbos barjerą. Bodaibo gyvenvietė, nusitęsusi palei plačią ir sraunią Vitimo upę, buvo "Lenzoloto" (Lenos aukso kasyklų) tresto centras. Ilgos kelionės išsekintas nedidelio ūgio J. Biržiškis atrodė kaip vaikas. Gal dėl to ir darbą gavo lengvesnį, jam buvo priskirtas "darbo inventorius" - arklys, pakinkytas į plačiausias vežėčias su jose pūpsančia milžiniška statine. Vitimo upėje reikėjo pripilti statinę ir vežti vandenį į gyvenvietę. Vėliau teko dirbti miško kirtėju, traukti iš vandens upę atplukdomus rąstus, vežti juos į lentpjūtę. Savarankiškai mokėsi rusų kalbos, nes sumanė įgyvendinti vieną idėją... Baigti Bodaibo vidurinę mokyklą ir bandyti įstoti į kokią nors aukštesnę mokyklą didžiausiam šio Sibiro regiono mieste Irkutске. O paskui kas žino, gal ir prie Lietuvos pavyks priartėti... Visus devyne-

metus J. Biržiškis mokėsi rusiškai, mokėsi rusų kalbos, nes sumanė įgyvendinti vieną idėją... Baigti Bodaibo vidurinę mokyklą ir bandyti įstoti į kokią nors aukštesnę mokyklą didžiausiam šio Sibiro regiono mieste Irkutске. O paskui kas žino, gal ir prie Lietuvos pavyks priartėti... Visus devyne-

► Jonas Biržikius (pirmas iš dešinės) su likimo draugais prie Vitimo upės

Registruotis ("kad nebėgtų") buvo privaloma kas savaitę. Idomu, kiek žmogus galėtų nubėgti, per tūkstantį kilometrų taigoje nesutikdamas nė gyvos dvasios?.. Komendantūroje valdininkėlis bandė paaiškinti, kad jis čia "atvyko" ne mokytis, o dirbti... Vis dėlto po ilgų diskusijų gavo išganingą popierėlį dviem savaitėms ir leidimą skristi į Irkutską. Čia jo laukė staigmena - gerai išlaikęs egzaminus į Žemės ūkio institutą, studentu netapo: "Tremtinys? Priimti negalime!". Toks buvo mandatinės komisijos verdiktas... Nežinojo, ką daryti... Grįžti atgal į Bodaibą?.. Jokių būdų!.. Sudomino skelbimas ant sukrypsios tvoros, kad sunkiųjų mašinų gamykla priima mokinius, norinčius įgyti tekintojų specialybę. Pasisekė labiau, negu tikėjosi, - priėmė be jokių komisijų. Jonas sąžiningai mokėsi naujo amato, bet reikėjo pinigų, kad pragyventų. Pasiėmė mokėsi naujo amato, bet reikėjo pinigų, kad pragyventų. Pasiėmė mokėsi naujo amato, bet reikėjo pinigų, kad pragyventų. Pasiėmė mokėsi naujo amato, bet reikėjo pinigų, kad pragyventų.

ma jo gyvenimo istoriją, geraširdis profesorius paprašė palaukti, o pats grįžti vėl į tą pačią auditoriją. Išėjo negreitai, bet su gera žinia - J. Biržiškis priimtas į Kalnakasybos ir metalurgijos institutą!.. Nuo tos dienos sėkmės deivė, jeigu tokia yra, atsigrėžė veidu į darbštų, labai atkaklų vaikina ir ėmė jį globoti. J. Biržiškis mokėsi puikiai, gaudavo padidintą stipendiją, o mokslams baigiantis atlikti praktikos atvyko į Sverdlovską. "Būsiu jau daug arčiau Lietuvos!.. - negalėjo atsidžiaugti...

Nelauktas svečias Vilniuje...

Rizika buvo nemaža, bet... 1956 metų vasarą J. Biržiškis, vos sulaukdamas džiaugsmo ašaras, vaikščiojo senojo Vilniaus gatvėmis!.. Nlegalaus atvykėlio laiško pradžia, kurį jis tuoj pat parašė tėvams į Sibirą, pacituosiu pažodžiui: "Brangūs tėveliai! Aš jau Vilniuje. Ir jūs negalite turbūt nė įsivaizduoti, kokia mano nuotaika! Juk aš jau daugiau kaip 7 metus gatvėse negirdėjau lietuvių kalbos, nebemačiau Lietuvos. Aš vaikščioju kaip sapne. Vaikščioju visą dieną po miestą ir vis negaliu atsižūrėti Vilniaus, Lietuvos. Koks buvo džiaugsmas, kada užlipau ant Gedimino kalno. Tiek įspūdžių, kad nesuprantu ir pats, kur jie man telpa. Aš Vilniuje dar tik dvi dienos, o tiek sau brangaus pamaučia!..". Suspėjo Jonas aplankyti gimines, nuvažiuoti į Šilalę, pabuvoti gimtajame Pailgo tytyje, susitikti su kai kuriais (patikimais) draugais.

1958 metais J. Biržiškis aukso

medaliu baigė Irkutsko kalnakasybos ir metalurgijos institutą. Tais pačiais metais jam pavyko įsidarbinti dar per didelį žingsnį arčiau Lietuvos - Ukrainoje, Donecko šachtose!.. Kadaisė sunykęs ir išvaręs vaikinukas atrodė visai kitaip - aukštas, plačiapetis stipruolis. Bet klūčių vis dar buvo daug... Padėjo tas pats gerasis profesorius iš Irkutsko laikų. Žinodamas, kaip vaikas dega noru vėl grįžti į Tėvynę, jis, būdamas Maskvoje, nepagalėjo nei laiko, nei pastangų, kad nuvyktų į Aukštojo mokslo ministeriją ir "sukurtų" dokumentą, - jame rekomendavo šį aukščiausios kvalifikacijos specialistą įdarbinti Lietuvoje, nes ten trūksta gręžimo (ir sprogdinimo!) darbų specialistų... 1958 metais J. Biržiškis su žmona Eugenija atvyko į Akmenę!.. Ne pagal "visus įstatymus", bet legaliai. Įsidarbino Akmenės statybinių medžiagų kombinatė. Vėliau atsidūrė Vilniuje. Bet neilgam - koją pakio per mažas karinės tarnybos stažas. Tuo laiku Kaune buvo kuriama gręžimo ir sprogdinimo darbų kontora, ji J. Biržiškio specialybę atitiko pagal visus parametrus. Susitvarkęs karinius reikalus, nuvyko į Kauną. Ir jau kelintą kartą, dabar jau Lietuvoje, išgirdo tą patį rusišką, nemaloniai skambantį žodį: "Ne polozeno!..". Tačiau šį kartą J. Biržiškis buvo nusiteikęs ryžtingai: tėkstelėjo ant stalo Maskvos palaimintą dokumentą, kurio žaliame antspaude ryškiai švietė, pasirodo, magišką galią turinčios rusiškos raidės: "Ministerstvo Vysshego obrazovaniij SSSR" (TSRS Aukštojo mokslo ministerija). Eilinis valdininkas, ko gero, išsigando, kad gali būti nubaustas už netinkamą elgesį, ir "svečias iš Maskvos" tuoj pat buvo palydėtas pas viršininką!..

Vėliau nedidelė Gręžimo ir sprogdinimo darbų kontora išaugo į galingą kelių statybinių medžiagų imonių susivienijimą "Granitas", jame vyriausiojo inžinieriaus pareigas net 20 metų ėjo J. Biržiškis - 30-ies išradimų autorius, dviejų respublikinių premijų laureatas, nuopelnus Lietuvos inžinierius, docentas, Vilniaus ir Kauno universitetų dėstytojas, technikos mokslų daktaras, dviejų knygų iš technikos srities autorius, 1990-1996 metais - Lietuvos susisiekimo ministras, 1996-2000 metais - asociacijos "Lietuvos keliai" prezidentas, 2000-2006 metais - AB "Lietuvos geležinkeliai" generalinis direktorius. Toks būtų trumpitis J. Biržiškio darbų sąrašas... Apdovanojimų sąrašas užimtų daug daugiau vietos, tad paminėsiu tik 4: Didžioji Lietuvos kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordinas, ordino "Už nuopelnus Lietuvai" Komandoro didytuvių kalbos, nebemačiau Lietuvos. Aš vaikščioju kaip sapne. Vaikščioju visą dieną po miestą ir vis negaliu atsižūrėti Vilniaus, Lietuvos. Koks buvo džiaugsmas, kada užlipau ant Gedimino kalno. Tiek įspūdžių, kad nesuprantu ir pats, kur jie man telpa. Aš Vilniuje dar tik dvi dienos, o tiek sau brangaus pamaučia!..". Suspėjo Jonas aplankyti gimines, nuvažiuoti į Šilalę, pabuvoti gimtajame Pailgo tytyje, susitikti su kai kuriais (patikimais) draugais.

1958 metais J. Biržiškis aukso

medaliu baigė Irkutsko kalnakasybos ir metalurgijos institutą. Tais pačiais metais jam pavyko įsidarbinti dar per didelį žingsnį arčiau Lietuvos - Ukrainoje, Donecko šachtose!.. Kadaisė sunykęs ir išvaręs vaikinukas atrodė visai kitaip - aukštas, plačiapetis stipruolis. Bet klūčių vis dar buvo daug... Padėjo tas pats gerasis profesorius iš Irkutsko laikų. Žinodamas, kaip vaikas dega noru vėl grįžti į Tėvynę, jis, būdamas Maskvoje, nepagalėjo nei laiko, nei pastangų, kad nuvyktų į Aukštojo mokslo ministeriją ir "sukurtų" dokumentą, - jame rekomendavo šį aukščiausios kvalifikacijos specialistą įdarbinti Lietuvoje, nes ten trūksta gręžimo (ir sprogdinimo!) darbų specialistų... 1958 metais J. Biržiškis su žmona Eugenija atvyko į Akmenę!.. Ne pagal "visus įstatymus", bet legaliai. Įsidarbino Akmenės statybinių medžiagų kombinatė. Vėliau atsidūrė Vilniuje. Bet neilgam - koją pakio per mažas karinės tarnybos stažas. Tuo laiku Kaune buvo kuriama gręžimo ir sprogdinimo darbų kontora, ji J. Biržiškio specialybę atitiko pagal visus parametrus. Susitvarkęs karinius reikalus, nuvyko į Kauną. Ir jau kelintą kartą, dabar jau Lietuvoje, išgirdo tą patį rusišką, nemaloniai skambantį žodį: "Ne polozeno!..". Tačiau šį kartą J. Biržiškis buvo nusiteikęs ryžtingai: tėkstelėjo ant stalo Maskvos palaimintą dokumentą, kurio žaliame antspaude ryškiai švietė, pasirodo, magišką galią turinčios rusiškos raidės: "Ministerstvo Vysshego obrazovaniij SSSR" (TSRS Aukštojo mokslo ministerija). Eilinis valdininkas, ko gero, išsigando, kad gali būti nubaustas už netinkamą elgesį, ir "svečias iš Maskvos" tuoj pat buvo palydėtas pas viršininką!..

ŽALGIRIS

Nr. 116

Penkiasdešimties metų medikės patirtį sukaupusi rašytoja Filomena TAUNYTĖ, išleidusi naujausią knygą "Ieškau tikro lietuvių", buvo pasileidusi atmintimi į ilgą paiešką Tėvynę garsinančių, bet plačiau visuomenei mažai girdėtų tautiečių. Surado gražių pavyzdžių, juos užrašė ir sudėjo į knygą, kurią juokaudama vadina maišalyne, mat joje gausu gydytojos ir rašytojos apmąstymų ar patarimų, kaip be vaistų laimingai gyventi, koku būdu išgyti nuo lietuvių kamuojančių didžiulių blogybių.

Deimantė ZAILSKAITĖ "Respublikos" žurnaliste

– Į rankas paėmus naująją knygą "Ieškau tikro lietuvių" kyla toks paprastas klausimas: negi artėja tokie laikai, kai su žiburiu reikės ieškoti lietuvių?

– Aš ieškau tikro lietuvių! Pradėdama rašyti šią knygą norėjau pakalbėti apie tikrus žmones, kurie išliko mano atmintyje. Mūsų kaimuose buvo ypač gerbiamų ir dorų žmonių. Buvo toks labai gerbiamas teisėjas, jis nuteisė savo sūnų mokėdamas rašyti tikrus žmones, kurie išliko mano atmintyje. Mūsų kaimuose buvo ypač gerbiamų ir dorų žmonių. Buvo toks labai gerbiamas teisėjas, jis nuteisė savo sūnų mokėdamas rašyti tikrus žmones, kurie išliko mano atmintyje. Mūsų kaimuose buvo ypač gerbiamų ir dorų žmonių. Buvo toks labai gerbiamas teisėjas, jis nuteisė savo sūnų mokėdamas rašyti tikrus žmones, kurie išliko mano atmintyje.

– Ar daug tokių lietuviškų grynuolių atradote?

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

► Gydytoja ir rašytoja Filomena Taunytė, Lietuvos kaimuose atradusi nuostabių žmonių

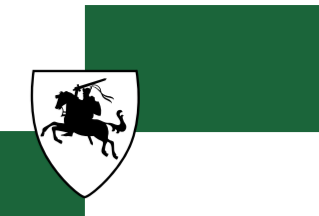
Filomena Taunytė ieško tikro lietuvių

– Ieškojau, ieškojau, bet nepasakčiau, kad labai daug būčiau suradusi ryškių asmenybių. Lyg kai ką suradau, bet jie nelabai žinomi. Pas mus dabar aprašo ir rodo visokių nusikaltėlių ir mergas, kurios pasididino krūtines. Ir tai iš tiesų blogai veikia jaunimo auklėjimą. Juk vaikystė ir jaunystė yra tas nuostabus tiesos amžius, kai žmogelis kažkokių būdu supranta, kur teisybė, kai jis stvoja ginti savo mušamos motinos. O paskui ateina toks laikas, kai bernelis su tėvu pats muša savo motiną, kad ji neatneša degtinės. Pavyzdžiui, japonai auklėja vaikus humanitarine dvasia. Skačiau, kad iki penktos klasės vaikams akcentuojama užuojautą, pagalba sužeistajam, sergančiam ar senam žmogui. Jie galvoja, kad tam žmogui užaugus gerumo liukčiai, kuriuos jis gavo vaikystėje, išlieka. Ir tarp jų yra kur kas mažiau visokių vagių, plėšikų ir pan.

– Koks šios knygos pagrindinis aspektas? Joje labai daug medicinos...

– Jo nėra. Tai yra maišalynė, kuri ir lemia mano knygų populiarumą. Jeigu nebūtų tos maišalynės, tikriausiai niekas neskaitytų, kaip neskaitytų gerų, gražių romanų ar tiktai eilėraščių. Na, aš tam lietuviui pagal savo supratimą noriu padėti. Noriu jam, išgyvenusiam tarybinę santvarką, turėjusiam nemokamą gydymą ar galimybę kada tik nori atsigtį į ligoninę, paaiškinti, kad

– Ar daug tokių lietuviškų grynuolių atradote?

Eltos nuotr.

vensenos vadovas, yra ir daug kontroversiškai vertinamų patarimų sveikatos klausimais. Nebijote likti nesuprasta?

– Kiekvienoje mano knygoje yra pateikiama tam tikra receptūra - tai pamokymai žmogui, ką ir kaip reikėtų daryti, be vaistų, pasitelkiant atitinkamus pratimus, liaudies mediciną, dietologiją ir pan. Vienas iš pagrindinių dalykų toje knygoje - tai Hipokrato priesaika: "Pirmiausia - nepakenk". Taigi čia pateikiami medicininiai patarimai jokiai žmogui negali pakenkti ir gali būti drašiai naudojami.

– Ir kokie tie patarimai?

– Vienas iš patarimų - "Valgyk, ką nori". Nei kvėpuoti, nei lytinius santykius atlikti, nei valgyti žmogaus nereikia mokytis, išmoks pats. Visuotinio "liekninimosi" laikais norisi žmonėms pasakyti, kad mes kiekvienas turime savo mitybą - ką valgė mūsų tėvai, ką esame pratę valgyti nuo pat gimimo. Mes esame šiaurės tauta, jeigu norime mėsos ir esame sveiki, valgykime ir mėsos, ir žuvies, ką tik norime. Jei kalbame apie vegetarizmą, kaip gydytoja galiu pasakyti, kad sergant kai kuriomis ligomis vegetarizmas gali išgelbėti žmogų net nuo mirties. Prieš šimtą metų parašytoje medicinos literatūroje radau, kad gydant reumatą rekomenduojama neduoti žmogui mėsos ir pieno. Ir jeigu tai taikysi dabartiniam žmogui, rezultatai bus labai geri, be jokių vaistų. Taigi yra įvairių gydymo būdų, ne tik oficialioji (cheminė) medicina, kuri galbūt irgi visai nebloga.

– Kaip jūs galvojate, kas galėtų įprasminti lietuvių, kamuojamo įvairiausių aistrų, gyvenimą?

– Prie Merkio upės mane susirado už mane dar kelierais metais vyresnė moteris. Jos nuomone, lietuvių visiškai sugadino tai, kad jis nebeneri dirbti žemės ir laikyti gyvulių. Lietuvis tik dirbdamas gali pasiekti žmogiškumą ir vertybes. Jeigu tas turtas bus gaunamas atkreipti to tikro lietuvių dėmesį, kaip reikia gyventi, kad ir būdamas vyresnis amžiaus neiškūlietum ir jaustumeis laimingas.

– Žmonės nuodijasi ne tik vaistais, bet ir baisesniais būdais. Alkoholis mūsų tautą kaip kirminas griaužia. Kokių žinot būdų išgyti nuo šios ligos?

– Reikia pradėti nuo Vyriausybės, kuri visiškai nesirūpina žmonių blaiviniu. Visada būdavo girtuokliū, jų buvo ir vyskupo Motiejaus Valančiaus laikais. Vyskupas, kovodamas su alkoholizmu, iki tiek su mažino girtuokliavimą visoje Lietuvoje, kad caro valdžia susirūpino, jog čia nebeparduodama alkoholio. Deja, šiuo metu šitokio žmogaus mes neriri ir aprašiau. Taip gimė pavadinimas "Ieškau tikro lietuvių", nors jis buvo ir kritikuotas, ir buvo galvota, kad kitaip reikia pavadinti.

– Taigi jūsų knygoje, kuri galėtų būti ir kaip savotiškas gy-